

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови
Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету іноземних мов
Світлана ВІРОТЧЕНКО

“30” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична граматики з порівняльним компонентом

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
освітня програма	<u>Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
факультет	<u>іноземних мов</u>

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету іноземних мов

“30” червня 2025 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

МАРТИНЮК Алла Петрівна, д.ф.н., професор, професор ЗВО кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

МОРОЗОВА Олена Іванівна, д.ф.н., професор, професор ЗВО кафедри англійської філології і методики викладання іноземної мови.

ШЕВЧЕНКО Ірина Семенівна, д.ф.н., професор, професор ЗВО кафедри англійської філології і методики викладання іноземної мови.

Програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

“27” червня 2025 року, протокол № 17

Завідувач кафедри

Олександр РЕБРІЙ

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

“26” червня 2025 року, протокол № 21

Завідувач кафедри

Ірина МОРОЗОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми “Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова”

Гарант
освітньо-професійної програми

Людмила СОЛОЩУК

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

“30” червня 2025 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету іноземних мов

Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теоретична граматики з порівняльним компонентом» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова» з підготовки бакалаврів спеціальності 035 філологія, спеціалізації 035.041 – германські мови і література (переклад включно), перша – англійська, денна та заочна форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теоретична граматики з порівняльним компонентом» є створення теоретичної бази, необхідної для успішного формування та подальшого розвитку навичок викладацької та перекладацької діяльності, а також наукової роботи на основі засвоєння ізоморфних та аломорфних рис граматичних систем англійської та української мов.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Теоретична граматики з порівняльним компонентом» передбачають: 1) висвітлення глибинних принципів побудови граматичної системи мови як основи для здійснення мовленнєвої діяльності; 2) ознайомлення студентів з базовими аломорфними та ізоморфними рисами морфології та синтаксису англійської та української мов.

1.3. Кількість кредитів: 3 (денна форма навчання), 4 (заочна форма навчання)

1.4. Загальна кількість годин – 90 (денна форма навчання), 120 (заочна форма навчання)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
20 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
4 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
66 год.	112 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана навчальна дисципліна

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати задачі і проблеми в галузі філології (лінгвістики та перекладу) під час виконання професійної діяльності або навчання, що передбачає вдале обґрунтування власних висновків, а також застосування положень і

методів теоретичної граматики з порівняльним компонентом і характеризується певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК7. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вдосконалення професійної діяльності.

ЗК9. Здатність спілкуватися англійською мовою у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу англійською мовою.

ЗК13. Здатність розуміти і поважати різноманітність і мультикультурність суспільства.

Фахові компетентності:

ФК2. Здатність формувати судження про значення і сутність своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій.

ФК4. Здатність критично переосмислювати набутий досвід та новітні досягнення філологічної науки; оперувати сучасними методиками викладання англійської мови, опираючись на здобуті мовні та соціо-культурні знання.

ФК5. Здатність до збирання й аналізу, систематизації фактів про основні періоди розвитку літератури країн мов, що вивчаються.

ФК8. Здатність створювати усні й письмові фахові переклади з англійської мови українською, з української мови англійською.

ФК9. Здатність розуміти структури мов, що вивчаються, їх зміст та функціонування, а також перекладати текстові документи певної тематики: юридично-економічну, медичну, науково-технічну документацію, публіцистичні статті, художню літературу.

ФК11. Здатність ефективно формувати свою комунікативну стратегію та передбачати можливий розвиток подій у ситуаціях міжкультурного спілкування, користуватися різноманітними тактичними прийомами комунікації з урахуванням міжкультурної компетентності – знань звичаїв, традицій іншої культури, що забезпечує успішне спілкування між комунікантами і досягнення запланованого прагматичного ефекту

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана навчальна дисципліна

ПРН1. Використовувати українську та англійську мови в усному та письмовому професійному спілкуванні, а також для організації ефективної міжкультурної комунікації; правильно використовувати систему мовних та мовленнєвих норм та правильно обирати комунікативну поведінку – таку, яка є адекватною ситуації спілкування.

ПРН2. Здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань, професійного і особистісного розвитку: добирати інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, презентувати результати досліджень державною та англійською мовами

ПРН4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення. Аналізувати робочу ситуацію, що склалася, здійснювати оцінку і корекцію власної діяльності, нести відповідальність за результати своєї роботи.

ПРН5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН6. Здійснювати мовну діяльність державною та англійською мовами відповідно до цілей і ситуації спілкування в рамках тієї чи іншої діяльності

ПРН8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки. Знати систему англійської мови, бути здатним до інтерпретації літературних, наукових, ділових, публіцистичних, фольклорних текстів, включаючи пам'ятники писемності.

ПРН11. Використовувати державну та англійську мови в усній та письмовій формах, у жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПРН12. Збирати, аналізувати та демонструвати знання основних положень і концепцій в області теорії і практики іноземних мов, теорії комунікації, філологічного аналізу та інтерпретації тексту.

ПРН13. Володіти навичками розробки та реалізації різного типу проєктів в освітніх і культурно-просвітницьких установах, в соціально-педагогічній, гуманітарно-організаційній, книговидавничій, мас-медійній та комунікативній сферах, що передбачають використання державної та англійської мов

ПРН14. Планувати і здійснювати на належному рівні дослідження в галузі філології; аналізувати навчальну діяльність учнів, застосовувати сучасні методи викладання англійської мови.

ПРН15. Дотримуватися правил академічної доброчесності, етичних та моральних принципів, що сприяють ефективному міжмовному та міжкультурному спілкуванню.

ПРН17. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів; здійснювати порівняльний аналіз державної та англійської мов на лексичному, граматичному та стилістичному рівнях.

1.8. Пререквізити: курс практичної граматики англійської мови, вступ до мовознавства, вступ до германської філології, історія германських мов, порівняльна лексикологія.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретична морфологія англійської та української мов у порівнянні

Тема 1.1. Предметна царина, основні поняття та методи теоретичної граматики української та англійської мов з порівняльним компонентом. Граматична категорія. Граматична морфема як одиниця порівняння. Типи морфем. Синтетичні і аналітичні граматичні системи.

Тема 1.2. Частина мови як одиниця порівняння. Традиційний/семантико-структурний (прескриптивний і дескриптивний), структурний і функційний підходи. Повнозначні і неповнозначні частини мови.

Тема 1.3. Ізоморфні та аломорфні риси іменника, прикметника та прислівника в англійській та українській мовах.

Тема 1.4. Ізоморфні та аломорфні риси дієслова в англійській та українській мовах.

Тема 1.5. Ізоморфні та аломорфні риси числівника, займенника, прийменника і сполучника в англійській та українській мовах.

Розділ 2. Теоретичний синтаксис англійської та української мов у порівнянні

Тема 2.1. Синтаксис та його одиниці. Група слів. Ізоморфні та аломорфні риси синтаксису англійської та української мов.

Тема 2.2. Англійське та українське речення: загальна характеристика. Структурна класифікація англійських та українських речень.

Тема 2.3. Конституенти простого та складного англійського та українського речень.

Тема 2.4. Семантична будова та комунікативна структура англійського та українського речень.

Тема 2.5. Прагматика англійського та українського речень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>Розділ 1.</u> Теоретична морфологія англійської та української мов у порівнянні												
Тема 1.1. Предметна царина, основні поняття та методи теоретичної граматики української та англійської мов з порівняльним компонентом.	9	2				7	16	0,5				15
Тема 1.2. Частина мови як одиниця порівняння.	8	2				6	16	0,5	0,25			15
Тема 1.3. Ізоморфні та аломорфні риси іменника, прикметника та прислівника в англійській та українській мовах.	8	2				7	16	1,5	0,25			15
Тема 1.4. Ізоморфні та аломорфні риси дієслова в англійській та українській мовах.	11	2	2			7	16	1	0,25			15
Тема 1.5. Ізоморфні та аломорфні риси числівника, займенника, прийменника і сполучника в англійській та українській мовах.	8	2				6	16	0,5	0,25			15
Разом за розділом 1	45	10	2			33	80	4	1			75
<u>Розділ 2.</u> Теоретичний синтаксис англійської та української мов у порівнянні												
Тема 2.1. Синтаксис та його одиниці. Група слів. Ізоморфні та аломорфні риси синтаксису	8	2				5	8	0,5	0,25			7

англійської та української мов.												
Тема 2.2. Англійське та українське речення: загальна характеристика. Структурна класифікація англійських та українських речень.	8	2				6	8	0,5	0,25			9
Тема 2.3. Конституенти простого та складного англійського та українського речень.	9	2				7	8	0,5	0,25			7
Тема 2.4. Семантична будова та комунікативна структура англійського та українського речень.	11	2	2			7	8	0,5	0,25			7
Тема 2.5. Прагматика англійського та українського речень.	9	2				7	8					7
Разом за розділом 2	45	10	2			33	40	2	1			37
Разом	90	20	4			66	120	6	2			112

4. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин денна форма / заочна форма	Форма контролю
Розділ 1		
Теми 1-6. Ідентифікація і класифікація/опис за різними параметрами морфеми / граматичної форми, зіставлення в двох мовах.	2 /1	Формувальне оцінювання (індивідуальне (тест на множинний вибір), групове, фронтальне)
Розділ 2		
Теми 2-3. Структурний та семантичний аналіз простих та складних англійських та українських речень	2 /1	Формувальне оцінювання (індивідуальне (тест на множинний вибір), групове, фронтальне)
Разом	4 /2	

5. Завдання для самостійної роботи студентів

№ /п	Назва підтеми та пункту	Зміст самостійної роботи	Кількість годин денна форма / заочна форма	Форма контролю
Розділ 1. Теоретична морфологія англійської та української мов у порівнянні				
1	Тема 1.1. Предметна царина, основні поняття та методи теоретичної граматики української та англійської мов з порівняльним компонентом. Граматична категорія. Граматична морфема як одиниця порівняння. Типи морфем. Синтетичні і аналітичні граматичні системи.	Опрацювання матеріалу за темою 1.1 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами) підготовка до поточного тесту.	7 /15	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)
2	Тема 1.2. Частина мови як одиниця порівняння. Традиційний/семантико-структурний (прескриптивний і дескриптивний), структурний і функційний підходи. Повнозначні і неповнозначні частини мови.	Опрацювання матеріалу за темою 1.2 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту.	6 /15	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)
3	Тема 1.3. Ізоморфні та аломорфні риси іменника, прикметника та прислівника в англійській та українській мовах.	Опрацювання матеріалу за темою 1.3 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними	6 /15	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)

		рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту.		
4	Тема 1.4. Ізоморфні та аломорфні риси дієслова в англійській та українській мовах.	Опрацювання матеріалу за темою 1.4 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту.	7 /15	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)
5	Тема 1.5. Ізоморфні та аломорфні риси числівника, займенника, прийменника і сполучника в англійській та українській мовах.	Опрацювання матеріалу за темою 1.5 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до підсумкового тесту за тематичним блоком 1; підготовка презентації.	7 / 15	Презентація (індивідуальна/групово) Підсумкове тестування за тематичним блоком 1 (питання множинного вибору) Самоконтроль за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності
	Разом за розділом 1		33 /75	

Розділ 2. Теоретичний синтаксис англійської та української мов у порівнянні				
1	Тема 2.1. Синтаксис та його одиниці. Група слів. Ізоморфні та аломорфні риси синтаксису англійської та української мов.	Опрацювання матеріалу за темою 2.1 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами).	6 /7	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)
2	Тема 2.2. Англійське та українське речення: загальна характеристика. Структурна класифікація англійських та українських речень.	Опрацювання матеріалу за темою 2.2 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами);	6 /9	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)
3	Тема 2.3. Конституенти простого та складного англійського та українського речень.	Опрацювання матеріалу за темою 2.3 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготування до поточного тестування	7 /7	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове) Поточне тестування (питання множинного вибору)
4	Тема 2.4. Семантична будова та комунікативна	Опрацювання матеріалу за темою 2.4	7 /7	Поточне тестування (питання множинного вибору)

	структура англійського та українського речень.	(робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовки до практичного заняття.		Поточне тестування (питання множинного вибору)
5	Тема 2.5. Прагматика англійського та українського речень.	Опрацювання матеріалу за темою 2.5 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); написання індивідуальних рефератів та підготовки до їхньої презентації.	7 /7	Презентація (індивідуальна) Підсумкове тестування за тематичним блоком 2 (питання множинного вибору) Самоконтроль (рефлексія) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності
Разом за розділом 2			33 /37	
Разом			66 /112	

6. Індивідуальні завдання

Підготування реферату за темою на вибір.
Підготування презентації за темою на вибір.

7. Методи навчання

I. Ініціальні (викладач – студент):

1. Методики підходу «Інтегроване навчання предмета й іноземної мови» (CLIL / Content and language integrated learning).

1.1. Словесно-аудіальні (лекція, розповідь, бесіда), у тому числі, інтерактивні (інтерактивна лекція, опитування, дискусія, обговорювання, пояснення); комунікативні (мозковий штурм).

1.2. Наочно-візуальні (викладання з підтримкою (scaffolding) – демонстрація з Power Point.

II. Респонсивні (студент – викладач):

1. Теоретичні: робота з першоджерелами, підручниками, інтернет-матеріалами, пошук необхідної інформації.

2. Практичні:

2.1. Усні завдання: презентація доповіді/відповідь, рецензування доповіді/відповіді; аналіз помилок в письмових завданнях.

2.2. Письмові завдання: реферат (індивідуальний).

8. Методи контролю

1. Метод усного контролю: врахування активності студентів на лекціях та практичних завданнях (відповіді на питання лектора); презентація індивідуального реферату.
2. Метод письмового контролю: індивідуальний реферат.
3. Метод тестового контролю: тест на множинний вибір.
4. Метод самоконтролю за ефективністю науково-пізнавальної діяльності.
5. Іспит

9. Схема нарахування балів (денна форма / заочна форма)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума
Робота в семестрі		Відвідування занять	Індивідуальне завдання (презентація/ реферат)	Разом		
Поточні тести	Проміжні тести					
20/0	18/56	12/4	10/0	60	40	100

Сумарна оцінка за семестр містить два складники:

1) робота протягом семестру (60 балів);

2) іспит (40 балів).

1. Робота протягом семестру (загальна кількість балів – 60)

1.1. Поточна робота за матеріалами Розділу 1

1.1.1. Відвідування занять

Денна форма навчання:

1 бал за кожне заняття (максимально 6 балів)

Заочна форма навчання:

1 бал за кожне заняття (максимально 2 бали)

1.1.2. Виконання поточних завдань

Денна форма навчання

5 поточних тестів на множинний вибір за матеріалами лекцій (за кожний тест – максимальнo 2 бали, загальна кількість балів – 10)

1 тест проміжного контролю на множинний вибір за матеріалами Розділу 1 «Морфологія» – максимально 9 балів

1 презентація – максимально 5 балів

Заочна форма навчання

1 тест проміжного контролю на множинний вибір за матеріалами Розділу 1 «Морфологія» (максимально – 28 балів).

Максимальна кількість балів за поточну роботу за матеріалами тематичного Розділу 1 складає 30 балів.

1.2. Поточна робота за матеріалами Розділу 2:

1.1.1. Відвідування занять

Денна форма навчання

1 бал за кожне заняття (максимально 6 балів)

Заочна форма навчання

1 бал за кожне заняття (максимально 2 бали)

1.1.2. Виконання поточних завдань

Денна форма навчання

5 поточних тестів на множинний вибір (за кожний тест – максимально 2 бали; загальна кількість балів – 10)

1 тест проміжного контролю на множинний вибір за матеріалами Розділу 2 «Синтаксис» – максимально 9 балів

1 реферат/презентація – максимально 5 балів

Заочна форма навчання

1 тест проміжного контролю на множинний вибір за матеріалами Розділу 2 «Синтаксис» – максимально 28 балів).

Максимальна кількість балів за поточну роботу за матеріалами тематичного Розділу 2 складає 30.

Реферати мають містити такі складові: титульний аркуш/тема, зміст, вступ (за формою курсової роботи), викладення матеріалу, висновки та список використаних першоджерел. Критерії оцінювання: змістовність – 3 бали/ 6 балів; організація матеріалу, у тому числі, оформлення та мова, список джерел – 2 / 4 бали.

Студент отримує допуск до підсумкового семестрового контролю, якщо він впорався з 50% навчального матеріалу, тобто набрав не менше 30 балів (сукупно за обома розділами).

2. Іспит (тест множинного вибору) складається з 40 питань, правильна відповідь на кожне з яких становить 1 бал. Максимальна кількість балів за іспит – 40.

Максимальна кількість балів за семестр – 100.

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути: онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою навчальної дисципліни; участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених культурним аспектам комунікації або мовній

різноманітності; сертифіковані програми з академічної комунікації або глобальної освіти, проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для іспиту	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проєктор), веб-сервіс GoogleClassroom, освітній платформи Moodle.

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

1. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Бойко М. І. Синтаксис сучасної української мови: Навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2023. 177 с.
2. Жлуктенко Ю.О. Порівняльна граматики англійської та української мов: Посібник для вчителів. Київ: Радянська школа, 1960. 160 с.
3. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов: Навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2004. 464 с.
4. Мартинюк А.П. Курс «Порівняльна граматики» в презентаціях. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. <http://foreign-languages.karazin.ua/ru/departments/english-translation-theory-and-practice/library-4> .
5. Мартинюк А.П. Порівняльна морфологія англійської та української мов. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. 64 с.
6. Мартинюк А.П. Порівняльна теорія іноземної мови: лексикологія, граматики, стилістика (модуль «Порівняльна граматики англійської та української мов»). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2024. 140 с.

Допоміжна література

1. Білодід І.К. Сучасна українська мова. Морфологія. Київ: Наукова думка, 1969. 139 с. URL: <https://dlib.kiev.ua/items/show/645#?c=0&m=0&s=0&cv=0>
2. Білодід І.К. Сучасна українська літературна мова: синтаксис. Київ: Наукова думка, 1972. 511 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002690>

3. Літовченко Я.М., Шевченко І.С. Англійська та українська ономастика у соціолінгвістичному ракурсі. X ювілейний Міжнародний заочний науковий форум "Сучасна германістика: філологія для життя" (Харків, 19 жовтня 2022). С. 36-38.
4. Морозова О.І. Теоретична граматики сучасної англійської мови: матеріали до лекційного курсу та завдання для самостійної роботи. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. 60 с.
5. Морозова О.І., Паповянц Е.Г. Методичні вказівки та матеріали до курсу теоретичної граматики сучасної англійської мови (морфологія) для студентів 4 курсу факультету іноземних мов. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2000. 48 с.
6. Шевченко І.С. Вибачення в англо- і україномовному дискурсі: когнітивно-прагматичний і культурно-лінгвістичний аналіз. XIX наукова конференція з міжнар. участю Каразінські читання «Людина. Мова. Комунікація» (Харків, 7 лютого, 2020). Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2020. С. 171-173.
7. Fries Ch. American English grammar. New York: Appleton-Century Company, 1940. URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.506366>
8. Halliday M.A.K., Matthiessen C. An introduction to functional grammar. London, New York: Routledge. 2014. 700 p.
9. Jespersen O. The philosophy of grammar. Chicago: University of Chicago Press, 1924. 359 p.
10. Martynyuk A., Ponikaryova A. Syntactic rhythm of political speeches as a psycholinguistic tool of suggestive Influence. Psycholinguistics. 2018. № 24(2). С. 181–197. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2018-24-2-181-197>
11. Rayevska N.M. Modern English grammar. Київ: Вища школа, 1976. 304 с.
12. Shevchenko, I., Gutorov, V. A cognitive-pragmatic perspective on apologies in English and Ukrainian discourse. Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow. The journal of University of SS Cyril and Methodius in Trnava. Trnava: University of SS Cyril and Methodius in Trnava, 2019, IV (2), December 2019, p. 301-342.
13. Sweet H. A new English grammar, logical and historical. Oxford: Clarendon press, 1891 (1st ed.) URL: <https://archive.org/stream/newenglishgramma01swee?ref=ol#page/12/mode2up>
14. Trager G., Smith H. An outline of English structure. Norman: Battenburg Press, 1951. URL: <https://archive.org/details/outlineofenglish00trag/page/n1/mode/2up>
15. Valeika L., Buitkienė J. An introductory course in theoretical English grammar. Vilnius: Vilnius Pedagogical University, 2003. 136 p.
16. Volkova L.M. Theoretical grammar of English: Modern approach. Київ: Освіта України, 2009. 253 с.

11. Інформаційні ресурси

1. What is a sentence (Khan Academy). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TeiuG81mbII>
2. Syntax (tree structures). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n9168PgGHBc>
3. Phrases and clauses. URL: <https://www.khanacademy.org/humanities/grammar/syntax-sentences-and-clauses/phrases-and-clauses/v/phrases-and-clauses-syntax-khan-academy>
4. Coursera: Grammar and Punctuation. URL: https://www.coursera.org/learn/grammar-punctuation?recoOrder=12&utm_medium=email&utm_source=recommendations&utm_campaign=recommen

Додаткові інформаційні ресурси розташовані на сторінці кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша ХНУ імені В.Н. Каразіна: <http://foreign-languages.karazin.ua/ru/departments/english-translation-theory-and-practice/library-4> та кафедри англійської філології і методики викладання іноземної мови ХНУ імені В.Н. Каразіна: <http://foreign-languages.karazin.ua/departments/english-philology/library-1>